

**ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ
(ДПС)**

Львівська пл., 8, м. Київ, 04053, тел.: (044) 272-62-55
E-mail: post@tax.gov.ua, сайт: www.tax.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 43005393

від 20.03.2025 р. № 275/2/99-00-07-03-01-02 від _____ 20__ р.

Комітет Верховної Ради України
з питань фінансів, податкової та
митної політики

Міністерство фінансів України
(код ЄДРПОУ 00013480)

Державна податкова служба України за результатами розгляду листа Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики від 14.03.2025 № 04-32/10-2025/59457 (вх. ДПС № 219/2 від 14.03.2025), а також листа Міністерства фінансів України від 17.03.2025 № 11220-04-62/7923 (вх. ДПС № 423/4 від 17.03.2025) у межах функціональних повноважень надає згідно з додатком роз'яснення щодо актуальних питань платників податків.

Додаток: на 9 арк. в 1 прим.

В. о. заступника Голови

Сергій ЛИСЕЮК

Олексій Савенок 247 36 58

К
Державна податкова служба України
275/2/99-00-07-03-01-02 від 20.03.2025

Ситуація

Щодо необхідності наявності платіжного терміналу, якщо оплата здійснюється через QR-код.

Згідно з пунктом 29 статті 38 Закону України від 30 червня 2021 року № 1591-IX «Про платіжні послуги» (далі – Закон № 1591) визначено, що терміни, до настання яких торговці мають забезпечити можливість здійснення безготівкових розрахунків (у тому числі з використанням електронних платіжних засобів, платіжних застосунків або платіжних пристроїв) за продані ними товари (надані послуги), визначаються Кабінетом Міністрів України.

На виконання зазначеної вимоги Закону № 1591 прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 29 липня 2022 року № 894 «Про встановлення строків, до настання яких торговці повинні забезпечити можливість здійснення безготівкових розрахунків (у тому числі з використанням електронних платіжних засобів, платіжних застосунків або платіжних пристроїв) за продані ними товари (надані послуги)» (далі – Постанова № 894).

Відповідно до абзацу першого Постанови № 894 торговці повинні забезпечити можливість здійснення безготівкових розрахунків (у тому числі з використанням електронних платіжних засобів, платіжних застосунків або платіжних пристроїв) за продані ними товари (надані послуги), включаючи товари (послуги), реалізація (надання) яких здійснюється дистанційно.

Отже, торговці обов'язково мають забезпечити можливість здійснення розрахунків із використанням електронних платіжних засобів, платіжних застосунків або платіжних пристроїв.

Звертаємо увагу, що з урахуванням Правил формування та використання QR-коду для здійснення кредитових переказів, затверджених постановою Правління Національного банку України від 28 травня 2020 року № 68 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 01 лютого 2021 року № 11), та термінів, які вживаються в Законі № 1591, QR-код не можна віднести ні до електронних платіжних засобів, ні до платіжних застосунків або платіжних пристроїв.

Ситуація

Підприємство згідно виду діяльності зобов'язано подавати Форму № 1-ОП «Звіт про обсяги обігу (у тому числі імпорту та експорту) спирту (у тому числі біоетанолу), спиртових дистиллятів, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах». Ця форма була змінена у вересні 2024 року, до цього Форма 1-ОА «звіт про обсяги придбання та реалізації алкогольних напоїв у оптовій мережі».

Як правильно виправити первинну помилку (ще 2017 р.) щодо внесених «Залишків готової продукції на початок місяця» для запобігання викривлення звітності з урахуванням зміни форми? Чи правильно виправити вхідний залишок при зміні форми? І які наслідки не виправлення вхідного залишку при правильних даних щодо придбання та реалізації?

Форма № 1-ОП «Звіт про обсяги обігу (у тому числі імпорту та експорту) спирту (у тому числі біоетанолу), спиртових дистилятів, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах» (далі – Звіт № 1-ОП), затверджена наказом Міністерства фінансів України від 18.06.2024 № 296 із змінами і доповненнями (далі – Наказ № 296), повідомляє.

Порядок заповнення форми № 1-ОП «Звіт про обсяги обігу (у тому числі імпорту та експорту) спирту (у тому числі біоетанолу), спиртових дистилятів, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах» та Коди, одиниці виміру та види продукції/товару, затверджені Наказом № 296.

У зв'язку із набранням чинності з 1 жовтня 2024 року Наказу № 296 та втратою чинності попередніх форм звітів, затверджених наказом Наказ Міністерства фінансів України від 11 лютого 2016 № 49 «Про затвердження форм звітів щодо виробництва й обігу спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів та порядків їх заповнення», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 березня 2016 року за № 340/28470 (далі – Наказ № 49), звіти подаються за новими формами, в тому числі уточнені звіти за попередні звітні періоди, в тому числі якщо звітність, яка уточнюється, була подана згідно з формами, затвердженими Наказом № 49.

Відповідна інформація щодо подання звітів за новими формами у зв'язку із набранням чинності Наказу № 296 розміщена на вебпорталі Державної податкової служби України за адресою:

<https://tax.gov.ua/nove-pro-podatki--novini-/832921.html>.

Разом з цим, згідно з абзацом 6 частини 3 статті 72 Закону України від 18 червня 2024 № 3817-IX «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, спиртових дистилятів, біоетанолу, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюнової сировини, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» (далі – Закон № 3817) ліцензіати, які мають одночасно ліцензії на право виробництва та на право оптової торгівлі спиртом етиловим, спиртовими дистилятами, алкогольними напоями, тютюновими виробами, рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, подають лише звіти, передбачені для виробників таких товарів (продукції).

При цьому відповідно до абзацу 7 частини 3 статті 72 Закону № 3817 ліцензіат, який самостійно виявив помилки у поданому ним звіті, зобов'язаний подати уточнений звіт. Якщо уточнений звіт подано до кінця місяця, наступного за звітним місяцем, за який допущена помилка, штраф, встановлений пунктом 30 частини другої статті 73 цього закону, не застосовується.

Частиною 2 статті 73 Закону № 3817 встановлено відповідальність за порушення цього закону, зокрема:

неподання до органу ліцензування або несвоечасне подання звіту, або подання звіту з недостовірними відомостями про обсяги виробництва та/або обігу (у тому числі за операціями з ввезення на митну територію України та/або вивезення за межі митної території України) спирту етилового, спиртових дистилатів, біоетанолу, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюнової сировини, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, - 3 розміри мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року (абзац 30).

Враховуючи зазначене, уточнені звіти про обсяги обігу (у тому числі імпорту та експорту) спирту (у тому числі біоетанолу), спиртових дистилатів, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, за попередні звітні періоди подаються з урахуванням вимог чинного законодавства.

Ситуація

Про заповнення чеків за програмою «Доступні ліки».

Відповідно до вимог підпунктів 3 та 5 пункту 3 Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 № 148, готівка – це грошові знаки національної валюти України (банкноти і монети, у тому числі розмінні, обігові, пам'ятні банкноти та монети, які є платіжними засобами), а готівкові розрахунки / розрахунки готівкою – це платежі готівкою суб'єктів господарювання і фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги), а також за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна.

Отже, для цілей законодавства, згідно з яким визначено порядок розрахунків за товари (послуги), безготівковою формою розрахунків за товари (послуги) є будь-яка форма, відмінна від наведених вище визначень.

Механізм повного або часткового відшкодування вартості (реімбурсації) лікарських засобів та медичних виробів суб'єктам господарювання, які провадять господарську діяльність на підставі ліцензії на провадження господарської діяльності з роздрібною торгівлею лікарськими засобами (далі –

суб'єкт господарювання), визначається відповідно до Порядку реімбурсації лікарських засобів та медичних виробів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 липня 2021 року № 854 (зі змінами) (далі – Порядок № 854).

Відповідно до абзацу першого пункту 5 Порядку № 854 відпуск суб'єктами господарювання лікарських засобів та/або медичних виробів, які підлягають реімбурсації, здійснюється на підставі рецептів, виписаних відповідно до Правил виписування рецептів на лікарські засоби і вироби медичного призначення, затверджених Міністерством охорони здоров'я України, через електронну систему охорони здоров'я.

Тож під час проведення операцій із відпуску лікарських засобів та/або медичних виробів за програмою «Доступні ліки» у фіскальних касових чеках на товари (послуги) (далі – фіскальний чек) слід зазначати форму оплати «БЕЗГОТІВКОВА», а засіб оплати рекомендуємо зазначати так: «Рецепт №... від...».

Описаний спосіб заповнення рядків 18 та 19 фіскального чека цілком відповідатиме суті здійсненої операції та вимогам абзацу першого пункту 5 Порядку № 854.

Звертаємо увагу, що позначення форм оплати не може формалізуватися та використовуватися у вигляді довідника, оскільки платник податків має право на власний розсуд зазначати «Засіб оплати», який він створив (використовує) та фактично застосовує під час проведення розрахунків.

Також повідомляємо, що відповідно до загальноприйнятої термінології в міжнародній практиці охорони здоров'я реімбурсацією є виплата компенсацій, а отже, суми зазначених компенсацій у фіскальних чеках можуть відображатися, як знижки.

Ситуація

Особа з 2022 року є власником в розмірі більше 50 % іноземної компанії, але до 2024 року особа була нерезидентом, відповідно повідомлень та звітів про КІК не подавала. У 2024 році така особа стала резидентом України.

Контрольованою іноземною компанією визнається будь-яка юридична особа, зареєстрована в іноземній державі або території, яка визнається такою, що знаходиться під контролем фізичної особи – резидента України або юридичної особи – резидента України.

Згідно з підпунктом 39².1.2 пункту 39².1 статті 39² розділу I податкового кодексу України (далі – Кодекс) передбачено, що контролюючою особою є фізична особа або юридична особа – резиденти України, що є прямими або опосередкованими власниками (контролерами) контрольованої іноземної компанії, яка:

а) володіє часткою в іноземній юридичній особі у розмірі більше ніж 50 відсотків;

б) володіє часткою в іноземній юридичній особі у розмірі більше ніж 10 відсотків, за умови, що декілька фізичних осіб – резидентів України та/або юридичних осіб – резидентів України володіють частками в іноземній юридичній особі, розмір яких у сукупності становить 50 і більше відсотків;

в) окремо або разом із іншими резидентами України – пов'язаними особами здійснює фактичний контроль над іноземною юридичною особою.

Додатково зазначаємо, що відповідно до пункту 54 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу підпункт «б» підпункту 39².1.2 пункту 39².1 статті 39² Кодексу для 2022 – 2023 звітних (податкових) років застосовується в такій редакції:

«б) володіє часткою в іноземній юридичній особі у розмірі 25 і більше відсотків за умови, що декілька фізичних осіб – резидентів України та/або юридичних осіб – резидентів України володіють частками в іноземній юридичній особі, розмір яких у сукупності становить 50 і більше відсотків, або».

Водночас згідно з підпунктом 39².1.6 пункту 39².1 статті 39² Кодексу визначено, що особа вважається такою, що здійснює фактичний контроль над юридичною особою, у разі, якщо така особа має можливість здійснювати суттєвий або вирішальний вплив на рішення такої юридичної особи щодо укладення угод, розпорядження активами та прибутком, припинення діяльності незалежно від юридичного оформлення такого впливу.

Якщо фізична особа – резидент України відповідає зазначеним вище критеріям, то відповідно до підпункту 39².5.5 пункту 39².5 статті 39² розділу I Кодексу у такої особи виникає обов'язок повідомляти контролюючий орган про:

кожне безпосереднє або опосередковане набуття частки в іноземній юридичній особі або початок здійснення фактичного контролю над іноземною юридичною особою, що призводить до визнання такої фізичної (юридичної) особи контролюючою особою відповідно до вимог цієї статті;

заснування, створення або набуття майнових прав на частку в активах, доходах чи прибутку утворення без статусу юридичної особи;

кожне відчуження частки в іноземній юридичній особі або припинення здійснення фактичного контролю над іноземною юридичною особою, що призводить до втрати визнання такої фізичної (юридичної) особи контролюючою особою відповідно до вимог цієї статті;

ліквідацію або відчуження майнових прав на частку в активах, доходах чи прибутку утворення без статусу юридичної особи.

Повідомлення надсилається до контролюючого органу за основним місцем обліку фізичної (юридичної) особи – резидента протягом 60 днів з дня

такого набуття (початку здійснення фактичного контролю) або відчуження (припинення фактичного контролю) засобами електронного зв'язку в електронній формі.

Форму та порядок надсилання до контролюючого органу Повідомлення про набуття (початку здійснення фактичного контролю) або відчуження (припинення фактичного контролю) резидентом в іноземній юридичній особі або майнових прав на частку в активах, доходах чи прибутку утворення без статусу юридичної особи затверджено наказом Міністерства фінансів України від 22.09.2021 № 512.

Критерії, згідно з якими визначається податкове резидентство, встановлено відповідно до Кодексу, міжнародних угод – конвенцій про уникнення подвійного оподаткування.

Поняття «резидент» та умови набуття платником податків статусу податкового резидента визначено згідно з підпунктом 14.1.213 пункту 14.1 статті 14 Кодексу, зокрема, передбачено різні критерії для визнання фізичних осіб резидентами або нерезидентами, а саме місце проживання чи постійного проживання особи, місцезнаходження центру життєвих інтересів, час перебування на території країни протягом року.

Отже, загалом фізична особа вважається резидентом України, якщо така особа має місце проживання в Україні.

У разі якщо фізична особа має місце проживання також в іноземній державі, то вона вважається резидентом, коли має місце постійного проживання в Україні.

Якщо особа має місце постійного проживання також в іноземній державі, то вона вважається резидентом, коли має більш тісні особисті чи економічні зв'язки (центр життєвих інтересів) в Україні.

Центр економічних інтересів в особи виникає в тій країні, до якої вона найбільш тісно прив'язана економічно та соціально. Як правило, центр економічних інтересів особи перебуває в тій країні, де вона має: постійне місце проживання, офіційне місце роботи, зареєстрований бізнес чи ФОП, відкриті банківські рахунки, регулярну сплату податків та комунальних платежів тощо.

У разі якщо державу, у якій фізична особа має центр життєвих інтересів, не можна визначити, або якщо фізична особа не має місця постійного проживання в жодній із держав, вона вважається резидентом, коли перебуває в Україні не менше 183 днів (включно з днями приїзду та від'їзду) протягом періоду або періодів податкового року.

Достатньою (але не виключною) умовою визначення місця знаходження центру життєвих інтересів фізичної особи є місце постійного проживання членів її сім'ї або її реєстрації як суб'єкта підприємницької діяльності.

Якщо неможливо визначити резидентський статус фізичної особи, використовуючи попередні положення, фізична особа вважається резидентом, якщо вона є громадянином України.

Водночас відповідно до пункту 2 статті 4 Модельної конвенції ОЕСР статус фізичної особи визначається так:

особа вважається резидентом тільки тієї Держави, в якій має доступне постійне житло. Причому важливо, щоб особа мала намір проживати в ньому постійно, а не з якоюсь конкретною метою, обмеженою в часі, що безпосередньо зазначено в Коментарях до Модельної конвенції ОЕСР.

Якщо у фізичної особи є доступне постійне житло в обох Державах, така особа вважається резидентом тільки тієї Держави, з якою її особисті та економічні відносини ближчі (центр життєвих інтересів):

якщо Держава, в якій особа має центр життєвих інтересів, не може бути визначена, або якщо у неї немає постійного житла в будь-якій з цих Держав, вона вважається резидентом тієї Держави, в якій вона зазвичай проживає (критерій 183 днів);

якщо особа зазвичай проживає в обох Державах або в жодній з них, така особа вважається резидентом тільки тієї Держави, громадянином якої вона є.

Отже, під час оцінки статусу податкової резидентності враховуються, зокрема, але не виключно, такі фактори: постійне житло, кількість днів перебування протягом року в певній країні, центр життєвих інтересів та громадянство особи.

Тож за умови, що фізичні особи мають у власності нерухоме майно, відкриті банківські рахунки, отримання доходу на території України, реєстрацію місця проживання, нарахування сплати за користування житлом тощо, а фізичні особи – підприємці зареєстровані згідно із законодавством України, то такі особи можуть бути визнані податковими резидентами України.

Враховуючи зазначене, зауважимо, що всі критерії визначення податкового резидентства аналізуються сукупно, а кожен окремий випадок розглядається на підставі наданих документів і підтверджень, з урахуванням усіх обставин і підстав.

Ситуація.

ФОП на ЄП відправляє товар Новою Поштою 30.12 та 31.12. Вибиває фіскальні чеки покупцям на момент відправки товару, на умовах «післяплати» через НоваПей. Частина замовлень на початок 2025 ще не забрана покупцями. Частково кошти надходять на поточний рахунок 02.01. На яку дату ФОП визначати дохід, по даті фіскального чеку чи по даті зарахування коштів на поточний рахунок?

Правові засади застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, а також справляння єдиного податку визначено главою 1 розділу XIV Кодексу.

ФОП може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо така особа відповідає вимогам, встановленим главою 1 розділу XIV Кодексу, та реєструється платником єдиного податку в порядку, визначеному цією главою (пункт 291.3 статті 291 Кодексу).

Нормами пункту 291.5 статті 291 Кодексу визначено обмеження щодо здійснення видів діяльності для суб'єктів господарювання, зокрема, ФОП – платників єдиного податку першої – третьої груп.

Згідно з підпунктом 1 пункту 292.1 статті 292 Кодексу доходом для ФОП – платника єдиного податку є дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній пунктом 292.3 статті 292 Кодексу. При цьому до доходу не включаються отримані такою фізичною особою пасивні доходи у вигляді процентів, дивідендів, роялті, страхові виплати і відшкодування, доходи у вигляді бюджетних грантів, а також доходи, отримані від продажу рухомого та нерухомого майна, яке належить на праві власності фізичній особі та використовується в її господарській діяльності.

Датою отримання доходу платника єдиного податку є дата надходження коштів платнику єдиного податку у грошовій (готівковій або безготівковій) формі, дата підписання платником єдиного податку акта приймання-передачі безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг) (пункт 292.6 статті 292 Кодексу).

Платники єдиного податку першої – третьої груп повинні здійснювати розрахунки за відвантажені товари (виконані роботи, надані послуги) виключно в грошовій формі – готівковій або безготівковій (у тому числі з використанням електронних грошей) (пункт 291.6 статті 291 Кодексу).

Одночасно зауважуємо, що у разі застосування іншого способу розрахунків, ніж зазначено у пункті 291.6 статті 291 Кодексу (крім платників єдиного податку третьої групи – електронних резидентів (е-резидентів), платники єдиного податку зобов'язані перейти на сплату інших податків і зборів, визначених Кодексом, з першого числа місяця, наступного за податковим (звітним) періодом, у якому допущено такий спосіб розрахунків (підпункт 4 підпункту 298.2.3 пункту 298.2 статті 298 Кодексу).

Крім того, відповідно до пункту 296.1 статті 296 Кодексу ФОП – платники єдиного податку першої і другої груп та платники єдиного податку третьої групи, які не є платниками податку на додану вартість, ведуть облік у довільній формі шляхом помісячного відображення отриманих доходів.

Облік доходів та витрат може вестися в паперовому та/або електронному вигляді, у тому числі через електронний кабінет.

Враховуючи зазначене, якщо ФОП відправляє товар Новою Поштою «31.12» із видом оплати «післяплата», а кошти надходять ФОП на поточний рахунок «02.01», то датою отримання доходу ФОП – платником єдиного податку є дата зарахування коштів на рахунок.

Щодо питання «Якщо ФОП – орендодавець отримує комунальні послуги (електроенергію, воду, тепло) за «бізнес-тарифом», а не як фізична особи, і договори з комунальними службами укладені на ОФП, чи може це слугувати підставою, що відшкодування орендарем комунальних послуг – це дохід ФОПа, а не фіз. особи?».

У зв'язку зі значною кількістю звернень із зазначеного питання та враховуючи особливості набуття права власності на об'єкти нерухомості, а також необхідність детального вивчення особливостей господарської діяльності, пов'язаної з наданням в оренду нерухомого майна, зокрема, в частині договірних відносин з суб'єктами надання комунальних послуг, а також між суб'єктами господарювання, відповідь на зазначене питання узгоджується із Міністерством фінансів України.